

Research Center of Poltava Region History
of Poltava Regional Soviet

POLTAVICA

POLTAVA ENCYCLOPAEDIA

VOLUME

6

EDUCATION AND SCIENCE

Book 2: Kremenchuk–Poltava

Editor-in-chief
O. A. BILOUSKO

Poltava
Polygraphic Center «Mozaika»
2019

Центр дослідження історії Полтавщини
Полтавської обласної ради

ПОЛТАВІКА

ПОЛТАВСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ
6

ОСВІТА І НАУКА

Книга 2: Кременчук–Полтава

Головний редактор
О. А. БІЛОУСЬКО

Полтава
Поліграфічний центр «Мозаїка»
2019

УДК 94(477.53)(031)
П52

Автор ідеї, керівник проекту, головний редактор «Полтавіки. Полтавської Енциклопедії»
О. А. Білоусько.

Редакційна колегія 6 тому:

О. А. Білоусько (головний редактор), Т. В. Галіулліна, Л. М. Кузнєцова (заступник головного редактора),
Т. П. Пустовіт.

*Видано за кошти обласного бюджету
згідно із Планом випуску соціально значущих видань.*

Полтавіка. Полтавська енциклопедія [Текст] = Poltavica. Poltava
П52 Encyclopaedia: у 12 тт. / гол. ред. О. А. Білоусько; Центр дослід. іст.
Полтавщ. Полт. обл. ради. — Т. 6: Освіта і наука = Education and
Science. кн. 2: Кременчук — Полтава = Kremenchuk — Poltava: ред-
кол. тому: О. А. Білоусько (гол. ред. та ін.). — Полтава: ПЦ «Мозаї-
ка», 2019. — 1136 с., іл., табл., схеми.
ISBN 978-966-97424-8-3

ISBN 978-617-7615-00-1

Шостий том 12-томного видання «Полтавіки. Полтавської Енцикло-
педії» висвітлює найважливіші питання освітньо-наукового процесу на
Полтавщині від найдавніших часів до поч. ХХІ ст., дає змогу побачити пол-
тавську складову як невід'ємну частину культурного надбання людства.
Видання містить значний текстовий та ілюстративний матеріал. Адресова-
не всім, хто цікавиться історією освіти і науки.

УДК 94(477.53)(031)

ISBN 978-966-97424-8-3

ISBN 978-617-7615-00-1

© Центр дослідження історії
Полтавщини Полтавської обласної
ради, 2019.
© Поліграфічний центр «Мозаїка»,
2019.

POLTAVICA

А. О. Остапенко.

Т. М. Остапенко.

дітей старшого дошкільного віку із стертою дизартрією до навчання в школі. — 2006. — № 4 — С. 44-46.

Розділ «Наука-практиці»: Пахомова Н. Г. Модель інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки логопедів — 2015. — № 1 (73). — С. 17-26.

Розділ «Наука-практиці»: Пахомова Н. Г. (д-р пед. н., проф., зав. каф. соціальної і корекційної педагогіки ПНПУ ім. В. Г. Короленка). Умови формування теоретико-когнітивного компонента інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки логопедів — 2015. — № 3 (73). — С. 27-35.

СОСКА (Нечитайло) Сергій Олександрович (23.03.1980, смт Велика Багачка Полтавської обл.) — поет, перекладач, чл. НСПУ (2002).

Закінчив Великобагачанську школу (1997), філологічний факультет Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка (2002). Працював журналістом на Полтавському міському телебаченні, на обласному радіо. Твори друкувалися в обласних і всеукраїнських газетах, у часописах «Рідний край», «Кур'єр Кривбасу», в альманасі молодих поетів Полтави «Болотні вогні» (Полтава, 2002; 2-е вид. К., 2004). Окремими збірками вийшли: «Сьома сніжинка січня» (2002), «Голос мисливця» (2006), «Небесна падалиця» (2015), «Нічні купання в серпні» (2016) (всі — К.).

Лауреат Міжнародного конкурсу найкращих творів молодих українських літераторів «Гранослов-2000», III премії вид-ва «Смолоскип».

ДИВ. ВЕЛИКОБАГАЧАНСЬКА ЗОШ І—ІІІ СТ.

ОСТАПЕНКО Андрій Олександрович (01.01.1964, м. Полтава) — учений-педагог, д-р пед. н. (2005), дійсн. чл. РАСН, засл. вчитель Кубані (2003), засл. педагог-дослідник Вірменії (2017).

1979 закінчив 8 кл. СШ № 19, 1981 10 кл. СШ № 3 м. Полтава, 1986 фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка за спеціальністю вчитель фізики і математики, 1996 аспірантуру на каф. педагогіки та педагогічної психології Ленінградського державного університету, 2003

докторантуру Шуйського державного педагогічного університету.

Педагогічну діяльність розпочав 1986 вчителем фізики і математики Кукобівської восьмирічної школи Решетилівського р-ну Полтавської обл. 1988 став лауреатом Першого Всесоюзного методичного фестивалю «Урок фізики-88», після чого був запрошений на педагогічну роботу на Кубань, де викладав фізику, математику, креслення, хімію, основи православної культури в гімназії ст. Азовська Северського р-ну Краснодарського краю РФ. 1996 став лауреатом конкурсу «Учитель року Кубані». З 1992 паралельно зі школою викладає у ВНЗ. Проф. Кубанського державного університету, Єкатеринодарської духовної семінарії, Інституту розвитку освіти Краснодарського краю, Вищих богословських курсів Московської духовної академії.

Здійснював наукове керівництво низкою регіональних і федеральних експериментальних педагогічних майданчиків на Кубані і в Бурятії. 2002—2004 науковий керівник федерального експерименту з реалізації профільного навчання в сільських школах Краснодарського краю; 2008—2010 науковий експерт Національної церковно-державної програми «Розвиток духовно-моральної культури підростаючого покоління Росії»; 2007—2009 провід. н. с. Федерального інституту розвитку освіти РФ; 2014—2017 керівник першої в Росії державно-церковної магістратури за напрямком «Педагогіка духовно-морального виховання» при Московському педагогічному державному університеті і Московській духовній академії (перший випуск — груд. 2016); з квіт. 2015 — заст. співголови Міжнародного науково-експертної ради з духовно-моральної безпеки при Російському інституті стратегічних досліджень при Президентові РФ.

Гол. редактор російського наукового журналу «Исследования гуманитарных систем», чл. редакційно-експертних рад або редколегій російських журналів «Народное образование», «Школьные технологии», «Образовательные технологии», «Воспитательная работа в школе», «Социальная педагогика», «Покров», «Человек. Сообщество. Управление», «Основы православной культуры в шко-

ле», «Интеграция образования», а також журналів України «Витоки педагогічної майстерності» (Полтава) та «Future Human Image» (Київ).

Основні напрямки наукових інтересів: психолого-педагогічна антропологія (антропологічний підхід в освіті, антропологічні основи освітнього процесу), сучасна дидактика (формалізація дидактики, інтенсивні освітні технології), православна педагогіка (синтез наукової педагогіки і православного богослов'я, методика викладання теологічних дисциплін), альтернативні форми організації освіти. Автор понад 700 публікацій з педагогіки, психології та антропології. Підготував п'ять кандидатів наук. Читав лекції та проводив семінари у Вірменії, Україні, Білорусі, Узбекистані, Казахстані, Естонії, Литві, Польщі, Кіпрі, Монголії, Китаї, Португалії. За останні роки читав лекції з православної педагогіки і проблем духовно-морального виховання в Єкатеринодарській православної духовній семінарії, на Вищих богословських курсах Московської православної духовної академії, в Казанській, Томській і Мінській духовних семінаріях, у Свято-Тихонівському православному гуманітарному університеті, на богословських курсах у Лімасолській митрополії Кіпру, в Супрасльській академії Польської православної церкви. Виступав на єпархіальних читаннях і конференціях Єкатеринодарської, Новоросійської, Єйської, Калінінградської, Йошкар-Олінської, Ростовської, Урюпінської, Віленсько-Литовської, Естонської, Курської, Пензенської, Полтавської, Улан-Удінської, Камчатської, Чукотської, Ташкентської, Архангельської, Сиктивкарської, Корсунської, Карагандинської православних єпархій.

Автор книги віршів «Літературні пристрасті фізика» (Краснодар, 1997) і авторського диску пісень «І вічним залишається очікування» (Ставрополь, 2002). Чл. Полтавської спілки літераторів по секції «поезія» з 1991. Чл. журі фестивалів авторської пісні.

Нагородж. Почесними грамотами Міністерства освіти і науки РФ (2014), Міністерства освіти і науки Бурятії (2010), медаллю вчч. Катерини (2016).

Пр.: Концентрированное обучение: модели образова-

тельной технологии. — Краснодар, 1998; Непрерывность образования: Теоретические основания концепции развития непрерывного образования Кубани. — Краснодар, 2001; Моделирование многомерной педагогической реальности: теория и технологии. — М., 2005; 2-е изд. М., 2007; Педагогика разумного баланса. Антиномизм как методология моделирования многомерных педагогических теорий и систем. — Saarbrücken, 2010; Сгущение учебной информации в профессиональном образовании. Монография. — Краснодар, 2012 (співавт.); Педагогика со-Образности. Очерки и эссе. — Краснодар, 2012; 2-е изд., испр. — М., 2012; Человек исчезающий. Исторические предпосылки и суть антропологического кризиса современного образования. — Краснодар, 2012 (співавт.); Реформа образования глазами учителей и преподавателей: опыт социологического исследования. — М.-Краснодар, 2013 (співавт.); Очевидная педагогика. Модульная наглядность в преподавании вузовского курса. — М., 2013; Со-Образность образования. Очерки православной педагогики. — Saarbrücken, 2015; От безобразия к сообразности. Этюды о современном образовании и не только о нём. — Краснодар, 2016; Модульная визуализация учебной информации в профессиональном образовании. Монография. — М., 2017 (співавт.); Роль школьных курсов литературы, истории и обществознания в профилактике экстремизма в молодёжной среде. — Краснодар, 2017 (співавт.).

Літ.: Остапенко Андрій Олександрович // Літературі Полтавщини. Довідник / Упоряд. А. М. Дяченко. — Полтава, 1991. — С. 41.

С. Ф. Клепка, В. Ф. Моргул

ОСТАПЕНКО Ірина Володимирівна (уродж. Мурашко; 31.07.1961, с. Вирішальне Лохвицького р-ну Полтавської обл.) — учений-літературознавець, д-р філол. н. (2013).

Закінчила 8 класів Супрунівської СШ Полтавського р-ну (1976), Кременчуцьке педагогічне училище (1980), філологічний факультет (1984), аспірантуру (2001) Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (нині національний педагогічний університет), у якому

працювала (з перерв.) з 1984 до 1988; асист. каф. російської мови (1984–1985), світової літератури (1988). Працювала також у Кримському гуманітарному університеті (м. Ялта), Кримському інженерно-педагогічному університеті (м. Сімферополь). З 2003 до 2014 доц., проф. каф. російської і зарубіжної літератури Таврійського національного університету ім. В. В. Вернадського. Науковий співробітник Кримського центру гуманітарних досліджень, організатор щорічних Кримських міжнародних Чичибабінських наукових читань (з 2005).

Коло наукових зацікавлень: проблематика, поетика, жанри лірики Б. Чичибабіна; пейзаж, як картина світу в російській і українській поезії 1970–1980-х. Автор монографій: «Мир Чичибабіна» (2001), «Природа в руській ліриці 1960–1980-х років: от пейзажа к картине мира» (Сімферополь, 2012).

Пр.: Бог у художній системі Б. Чичибабіна // Слов'янський зб. — Полтава, 2003. — Вип. 2; «Обитель созерцания и любви»: (Б. Чичибабин і А. Грін) // Питання російської літератури: міжвуз. наук. зб. — 2004. — Вип. 10; «Вселенная свободы и любви»: (Б. Чичибабин і М. Волошин) // Наук. пр. Кам'ян.-Подільск. держ. пед. ун-ту. Філологічні науки. — Кам'янець-Подільський, 2004. — Вип. 8. — Т. 2; Проблеми творчості й образ творця в ліриці Б. Чичибабіна // Культура народів Причорномор'я. — 2004. — № 49. — Т. 2; «Двоемирие Гоголя»: лірична рецепція // Південний архів: зб. наук. пр. Філологічні науки. — Херсон, 2004. — Вип. 24; Подорож Чичибабіна до Гоголя // VII Міжнародний Гоголівський читання: зб. наук. пр. Полтав. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2004; Пейзажна лірика Василя Симоненка // Витязь української поезії: мат.-літ. наук. конф., присвяч. 70-річчю від дня народж. В. Симоненка. — Сімферополь, 2005; Пространство и время в картине мира // Східнослов'янська філологія: Горлівка, 2010. — Вип. 18; Средства и способы репрезентации картины мира в лирике // Вопросы литературы: межвуз. науч. сб. — Симферополь, 2011. — Вып. 19 (76).

М. І. Степаненко

ОСТАПЕНКО Олександр Петрович (1854, м. Зінків — після

1912) — лікар-ветеринар, громадський діяч.

Навчався в Роменському дворянському училищі, Полтавській гімназії, закінчив Харківський ветеринарний інститут (1876), де працював: доц. (1877), проф., 1906–1912 директор, засл. проф.; водночас з 1896 зав. ветеринарною частиною міських боєнь. Обирався гласним Харківської міської думи.

Автор перекладів і праць з ветеринарії, зокрема, «Ветеринарное акушерство Saind-Sur'a» (пер. з фр.), «Осмотр мяса Bailett'a» (пер. з фр.), «Оплодотворение в мире животных», «Озон по отношению к организму животных», «Техника патологоанатомического вскрытия трупов домашних животных», «Руководство по патологической анатомии и гистологии домашних животных», «Руководство к диагностике болезней домашних животных». Публікувався в журн. «Архив ветеринарных наук».

Літ.: Павловский, 1912. — С. 140–141.

ОСТАПЕНКО Ольга Миколаївна (?) — канд. екон. н. (2008).

Закінчила Полтавську державну аграрну академію (2004), де працює: з 2009 доц. каф. фінансів і кредиту. Має бл. 50 публікацій наукового та навчально-методичного характеру, співавтор навчального посібника для студентів. Учасниця міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Дж.: <https://www.pdaa.edu.ua/people/ostapenko-olga-mykolayivna>.

ОСТАПЕНКО Тетяна Миколаївна (?) — канд. екон. н.

Закінчила Полтавську державну аграрну академію (2004), де працює: з 2009 доц. каф. бухгалтерського обліку. Дж.: <https://www.pdaa.edu.ua/people/ostapenko-tetyana-mykolayivna>.

ОСТАП'Є с., Великобагачанський р-н.

Дошкільні навчальні заклади:

ОСТАП'ЄВСЬКИЙ ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД (ДИТЯЧИЙ САДОК) «РОМАШКА».

У післявоєнні роки в селі Остап'є було 4 колгоспи, кожен нараховував до 5 бригад. У кожній з них були дитячі ясла, які розташовувалися по домівках (в одній частині хати жили

люди, в іншій виховувалися діти). Вихователями були жінки-колгоспниці без педагогічної освіти.

Поступово дитячі ясла реорганізовувалися у державні освітні установи. У 1960–1970-х діяло 4 дитячі садочки, де вже були завідувач, вихователі, нянечки, кухарі. Садочки не мали назв, а іменувалися за місцем знаходження та приналежністю до колгоспу чи бригади. Ясла-сад при бригаді № 5 працював з 1963; завідувачкою була Зубко Ганна Дмитрівна, вихователями — Раківненко М. М., Пипко М. О., Раківненко А. Н., Хмельницька Н. А. Центральний ясла-сад по вул. Молодіжній працював з кін. 1960-х у пристосованій будівлі. Виховувалася різновікова група дітей, яка в різні роки налічувала від 25 до 30 дітей. Вихованці перебували в закладі цілодобово, на повному забезпеченні колгоспу. Завідувачами в різні роки працювали Гладка Ольга Степанівна, Кордубан Марія Корніївна. 1976 очільницею закладу стала молодий педагог Даниленко Лідія Миколаївна, вихователями були Чегринець Наталія Михайлівна, Войтенко Світлана Борисівна, Боцула Любов Іванівна, Гречко Валентина Іванівна, Корнієнко Надія Михайлівна, Каленіченко Ганна Сергіївна.

1983 КСП «Промінь Леніна» (голова правління Зеленський Павло Петрович) порушив питання про будівництво в селі приміщення для ясла-саду, виділивши для цього 350 тис. крб. Будівництво за плановим проектом №216-1-86 тривало протягом 08.1983–12.1984. Зводила будівлю Великобагачанська МПНК-9 Полтавського «Облжитколгоспбуду» (нач. Полтавець Г. О.). 28 груд. 1984 передано в експлуатацію типову двоповерхову будівлю ДНЗ на 90 місць. Відкриття ДНЗ «Ромашка» відбулося на поч. 1985. Завідувачкою стала Даниленко Лідія Миколаївна. Загальна площа території закладу 1046.1 кв. м., приміщення дитячого садка 950 кв.м. Будівля розрахована на три групи, мала музичний та спортивний зали, простору, обладнану електроприладами кухні, пральною, підсобні приміщення. Заклад був під'єднаний до центрального водопостачання, мав підлогу з підігрівом, розкішні два павільйони для надвірних ігор, сарай для інвентарю. Заклад пра-

